

NIEUWSBRIEF MAART 2016

Beste donateurs, vrienden en belangstellenden,

We leven in een onrustige wereld waar behalve veel zorgwekkende gelukkig ook veel goede dingen gebeuren. Maar helaas wel een tijd waarin we niet perse bang, maar soms wel voorzichtig moeten zijn. Als stichting Dijksynagoge houden wij ons bezig met de instandhouding van de herinnering aan joodse inwoners en het erfgoed waarvan zij dragers waren. Een bijzonder erfgoed met niet alleen religieuze, maar ook veel culturele en historische aspecten.

In de 18^e eeuw werd de synagoge, zoals midden op de oude luchtfoto hierboven te zien is, aan de Rivierdijk opgericht. De synagoge heeft haar regelmatig gebruik als gebedshuis rondom 1920 verloren, wegens gebrek aan mannen (minjan). Toch is de synagoge tot 1942 geschikt gebleven voor de eredienst, het jaar waarin de joodse inwoners opgepakt werden. Vermoedelijk is het interieur in de laatste en koude winter van de oorlog, in 1944 in de kachel beland.

Tegen alle verwachtingen in is de synagoge, dankzij de steun van velen van u, in oude glorie hersteld en heringewijd. Een en ander tijdens een plechtige bijeenkomst in oktober 2013.

Bijzondere bijeenkomst

Rabbin Harold Schuldweis citeerde (*in zijn boek: Voor wie niet kan geloven*) "Voor gelovigen zijn er geen vragen en voor ongelovigen geen antwoorden." Een mooie oneliner, zou je denken. Vervolgens echter schreef hij dat zijn waarneming anders was, namelijk: "Dat gelovigen eerlijke

twijfels hebben en ongelovigen op zoek zijn naar serieuze antwoorden." Eén van de tradities tijdens Chanoeka, samen met Poerim één van de twee feesten van na de Thora, is het vertellen van wonderverhalen. Op 12 december jl. was er vanzelfsprekend het verhaal van Chanoeka en het traditioneel aansteken van de kaarsen. Daarna

verhalen van Ruth, Abel en Ronald, verhalen uit het eigen leven en uit Israël. Verhalen waarnaar alleen waar met verwondering naar geluisterd kon worden. Verhalen die doen geloven in de Eeuwige GOD, die de mens zoekt, zich met de mens bemoeit. De foto hierboven geeft een impressie van een bijzondere bijeenkomst.

Bezoek aan de Dijksynagoge Uitleg over Pesach

Eerder dit jaar bracht een groep jongeren uit Sliedrecht, onder leiding van ds. Joost Schelling en volwassenen een bezoek aan de Dijksynagoge. Van tevoren was gevraagd uitleg te geven over Pesach. Er was een gedekte tafel met wat er tijdens de Seider te zien, te proeven, te leren en te herinneren is. Allereerst de ongezuurde broden –

Matzes – welke herinneren aan de haast van de uittocht uit Egypte. Zout water als herinnering aan de tranen die in Egypte gevloeid zijn. Verder sla, de bittere mierikswortel, een ei, radijs en andere zaken waarbij ten slotte de wijn niet mocht ontbreken. Een geslaagde bijeenkomst, een geslaagde les, die niet slechts interessant is voor de Bijbellezer, maar relevant voor ons aller bestaan. Een van de vele rondleidingen waarbij van het rijke joodse erfgoed verteld werd.

Expositie in de Koperen Knop

Bon Voyage was de titel van de eerste expositie van 2016 in Museum De Koperen Knop, die op 16 januari 2016 geopend werd en waaraan de Dijksynagoge een bijdrage geleverd heeft. De expositie ging over een aantal heel bijzondere reizen. Ontdekkingsreizen, avontuurlijke reizen, politieke, wetenschappelijke en kunstreizen, alsook pelgrimstochten. Met daarin centraal figuren als Abraham Kuyper, Alexandrine Tinne en Willem Barentsz. Van Abraham Kuyper is bekend dat hij na zijn politieke loopbaan door een groot aantal landen langs de Middellandse Zee trok en zo ook door het heilig land.

Aan ons was gevraagd of spullen ter beschikking te stellen die uit Israël komen, of daar symbool voor staan. Daar hebben wij natuurlijk graag aan meegewerkt! Een volledige vitrine en nog meer werd door ons gevuld.

Poerim

Terwijl deze nieuwsbrief geschreven wordt is Poerim zojuist voorbij. Poerim is het Lotenfeest

dat zijn naam ontleent aan het lot dat Haman, dienaar van de Perzische koning, wierp om de datum te bepalen waarop hij de joden wilde

uitroeien. Ester, de joodse vrouw van de koning, werd hiervan echter door haar oom Mordechai op de hoogte gesteld en wist deze ramp af te wenden. Haman en zijn zonen werden slachtoffer van hun eigen plannen. Poerim is een van de meest uitbundige en vreugdevolle feesten in de Joodse traditie, waarbij de religieuze voorschriften aangeven gelukkig, ja zelfs dronken van geluk te mogen zijn. Het is een feest dat het zelfs de meest ernstige Thora geleerden mogelijk maakt opgenomen te worden in een vrolijke sfeer.

Joodse onderduikers in Sliedrecht

Tijdens de oorlog woonden er niet op drie, maar op vijf adressen joden in Sliedrecht. Officieel woonden er de families Van Gelderen, Hartog en Kleinkramer. Daarnaast waren er twee joodse kinderen ondergedoken aan de Hugo de Grootstraat en woonden er illegaal 10 joodse kostgangers bij juffrouw Nederlof aan de Stationsweg. De twee joodse kinderen waren Marleentje en Bertje Sanders. Toen hun ouders, David en Clara Sanders, op 26 augustus 1943 werden gearresteerd probeerde Jodenjager Engelbert Kobus achter de adressen van de kinderen te komen. Hij sloeg vader David met een boksbeugel, net zo lang en net zo hard tot die geen tanden meer in zijn mond over had. Nadat er bedreigd werd om Clara op dezelfde wijze grof te

mishandelen, gaf vader Sanders ten slotte de adressen prijs waar zijn kinderen verbleven. Kobus ging zelf naar Sliedrecht. Daar woonden Marleentje en Bertje sinds het voorjaar 1942 bij de familie Hollebrands, die voor ze zorgen alsof het hun eigen kinderen zijn. Toen Kobus aanbelde, beweerde mevrouw Hollebrands nog vruchteloos dat Marleen en Bertje logés waren, kinderen van kennissen. Maar Kobus had de persoonsbewijzen van hun ouders in zijn handen. Mevrouw Hollebrands zei na de oorlog: *'We hadden de kleinen ruim een jaar in huis gehad en ik was zeer aan hen gehecht. Met grote angstogen stond Marleentje bij mij toen ik de koffer pakte en vroeg*

mij of die man een NSB'er was en of het waar was dat haar broertje en zij met die man mee moesten. Ik stelde haar gerust en zei dat zij naar hun ouders zouden worden gebracht. Mijn hart brak bij al die ellende, want ik begreep wat die kinderen te wachten stond.' David,

Clara, Elly (het oudste kind dat elders ondergedoken was), Marleentje en Bertje Sanders gingen direct op straftransport en werden op 10 september 1943 in Auschwitz vermoord. In totaal zijn daar ongeveer 1,3 miljoen mensen vermoord zijn. Onvoorstelbaar afschuwelijk, maar waar.

**Jom Hasjoa: woensdag 11 mei
om 20.00 uur**

Plechtig zal de bijeenkomst zijn waarin wij de joodse inwoners uit Sliedrecht en Hardinxveld-Giessendam op passende wijze willen herdenken. Deze bijeenkomst zal om praktische redenen niet op 5 mei (waarop Jom Hasjoa dit jaar officieel valt), maar op 11 mei plaatsvinden. Tijdens onze bijeenkomst zal er muziek en zullen er toespraken zijn. Onder andere van onze speciale gast, mevrouw Liesje Vaz Dias. De namen van de slachtoffers, waaronder die van de Marleentje en Bertje Sanders, zullen worden voorgelezen door

burgemeester A.P.J. van Hemmen van Sliedrecht en wethouder T. Boerman van Hardinxveld-Giessendam. Ook zal er een moment van stilte zijn en zullen er kaarsen worden aangestoken. Graag nodigen wij u uit om bij deze plechtige bijeenkomst aanwezig te zijn.

Onze excuses

Vorige maand is de computer van degene onder ons die het adressenbestand voor de nieuwsbrief bijhoudt onherstelbaar gecrasht. Het actuele adressenbestand hebben we niet helemaal kunnen reconstrueren. Onze oprechte excuses voor wat hierin nu fout gaat. Als u wilt reageren wat er niet klopt dan stellen wij dat erg op prijs. Graag per mail: ajdekoning@yahoo.nl en bij voorbaat dank voor uw medewerking en begrip!!

**Muziek met Agge Nebbish
Woensdag: 29 juni 20.00 uur**

Al weer enige jaren geleden zijn bij ons te gast geweest de werkelijk geweldige muziekband

Agge Nebbish. Hun optreden bij ons was toen een feest en is het daarna op vele plaatsen elders in het land ook geweest. In een veranderde samenstelling presenteert de band hun nieuwe programma 'de koffer'. Muziek met een lach, muziek met een traan. Een verhaal muzikaal omlijst met oude en nieuwe joodse melodieën. Gebracht door mensen met een passie voor zingen en musiceren, met een passie voor joodse muziek uit een rijke traditie. Voor de toegangsprijs hoeft u het niet te laten! Deze bedraagt slechts: EUR 12.50. Voor uw drukke werkzaamheden evenmin, daar komt toch nooit een eind aan. Dus kom gewoon een avondje genieten in de Dijksynagoge!

Tuinplannen

In het najaar van 2014 hebben wij een nieuwe pergola geplaatst, die overdekt kan worden voor feesten of waarvan gemakkelijk een soeka te maken is, wat inmiddels twee jaar op rij gebeurd is. Komend voorjaar zal er ook tegelwerk in de tuin en herstel van het tuinhek plaatsvinden. Dat stemt ons vrolijk omdat wij daarmee na enige jaren van zorgen er weer prachtig bij zitten!

Expositie

Eerder berichten wij u op zoek te gaan naar sponsors voor verbetering en actualisatie van de expositie. Daarvoor is inmiddels enig geld binnengekomen, maar goed is het bericht dat wij ook een goedkopere manier van vernieuwen gevonden hebben die ook door andere musea in de regio gebruikt wordt. Uw financiële bijdrage is welkom om op aanschouwelijke wijze onderdak te kunnen bieden aan de herinnering aan joodse inwoners en hun rijke erfenis.

Open dagen

Als stichting heten wij u weer van harte welkom op onze vaste open dagen, elk tweede weekend van de maand, van 14.00 – 16.00 uur. Een ideale gelegenheid om vrijblijvend rond te kijken of bv. de mogelijkheden voor rondleidingen, bar mitzwa feestjes of uw burgerlijk huwelijk te bespreken.

Open dagen zijn er op:

9 en 10 april 2016
14 en 15 mei 2016
11 en 12 juni 2016
9 en 10 juli 2016
13 en 14 augustus 2016

Contactgegevens Stichting Dijksynagoge

Secretaris: Dhr. R.J. Kitsz
Rondo 132, 3363 LB Sliedrecht
Tel: 0184 – 419 408 / 06 – 109 78 191
E-mail: info@dijksynagoge.nl
Internet: www.dijksynagoge.nl

Bezoekadres: Rivierdijk 51, 3361 AD, SLIEDRECHT

Rondleidingen/afspraken/boeken huwelijken:

Mw. G. Zijlstra
Telefoon: 0184 – 411 527
Mail: rondleidingen@dijksynagoge.nl

De stichting Dijksynagoge is een ANBI-instelling. Zonder uw bijdrage kunnen wij niet bestaan, waarvoor onze dank! Uw bijdrage is weer welkom. Helpt u mee de Dijksynagoge in stand te houden?

NL96 RABO 0399 3065 87
T.n.v: stichting Synagoge Sliedrecht

Bij voorbaat hartelijk dank! Ton de Koning:
penningmeester@dijksynagoge.nl

Joodse gemeente

Info: Ton en Sarah de Koning
telefoon: 010 - 236 34 02
e-mail: ajdekoning@yahoo.com